

Inwentaryzacja krajoznawcza (przyrodnicza)

obszarów i obiektów chronionych

Artur Ponikiewski

Inwentaryzacja krajoznawcza — jest uzyskaniem pełnych, aktualnych i sprawdzonych informacji o obecnym zasobie oraz stanie obiektów i walorów krajoznawczych na określonym terenie.

1. Inwentaryzacja przyrodnicza wykonywana jest z różną szczegółowością i ze szczególnym uwzględnieniem różnych aspektów zależnych od:
  - formy ochrony przyrody (park krajobrazowy, narodowy, rezerwat, pomnik przyrody i in.),
  - celu ochrony, dla której dana forma została ustanowiona (przyroda żywa, nieożywiona, krajobraz kulturowy i in.),
  - nagromadzenia specyficznych walorów przyrodniczych np. liczne rośliny chronione, liczne formacje skalne,
  - pory roku,
  - indywidualnych zainteresowań krajoznawcy inwentaryzującego dany obiekt.
2. Inwentaryzacja może być prowadzona w różnej formie np. fotografia, film, notatki itd.
3. Inwentaryzacja powinna dokumentować szczególnie walory przyrodnicze i kulturowe, których istnienie jest zagrożone.
4. Zakres inwentaryzacji powinien obejmować następujące wybrane aspekty (zależnie od formy ochrony przyrody):
  - Pełna forma ochrony np. rezerwat leśny, nazwa własna obszaru lub obiektu (gatunek lub rodzaj skały w przypadku pomników przyrody), rok utworzenia, powierzchnia, położenie administracyjne (mapa lub adres w przypadku niektórych pomników przyrody).
  - Dostępność turystyczną obiektu (dojazd, parkingi, szlaki turystyczne — stan oznakowania).
  - Wartość krajoznawczą wybranych szlaków turystycznych przebiegających przez inwentaryzowany obszar.
  - Oznaczenie w terenie obiektu lub obszaru chronionego.
  - Obecność ścieżek przyrodniczo–dydaktycznych (nazwy przystanków, krótki opis zawartości tablic informacyjnych, jeśli nie został wydany przewodnik).
  - Opis i stan zachowania walorów kulturowych (zabytki architektury sakralnej, świeckiej, przemysłowej, obronnej, muzea, grodziska, miejsca pamięci narodowej, krajobraz rolniczy itd.).
  - Zagospodarowanie turystyczne (noclegi w tym schroniska i pola namiotowe, biwakowe, gastronomia, wiaty turystyczne, wieże i punkty widokowe, informacja turystyczna, wypożyczalnia sprzętu turystycznego itp.).
  - Ośrodki edukacji ekologicznej i muzea oraz wystawy przyrodnicze.

4. Inwentaryzacja walorów przyrody żywej i nieożywionej:

- stanowiska roślin rzadkich i chronionych – nazwa gatunkowa, szacunkowa powierzchnia i liczebność, zagrożenia dla przetrwania stanowiska.
- Określenie zbiorowisk roślinnych np. leśnych.
- Zaobserwowane zwierzęta, a także tropy zwierząt, gniazda ptaków itp.
- Walory przyrody nieożywionej (ostańce skalne, głązy narzutowe, jaskinie, wody powierzchniowe, źródła, profile glebowe, kamieniołomy itp.).
- Zabytkowe drzewa i pomniki przyrody (gatunek, szacunkowa wysokość i perśnica, stan zdrowotny, liczebność w przypadku alej zabytkowych lub grup drzew).

Przykładowy zapis inwentaryzacyjny dla pomników przyrody

l.p.	miasto, dzielnica, wieś, miejscowość	bliższa lokalizacja	opis pomnika przyrody	obwód/wysokość (w m)
1.	Błonie	ul. Poselska 5, obok kościoła	Wiąz szypułkowy	2,4/15
2.	Leśnictwo Podkowa Leśna	w pobliżu siedziby leśnictwa, oddz. 18 f	124 lipy, lipy drobnolistne i grab pospolity tworzące aleje	1,2-3,3/20-28
3.	Gmina Góra Kalwaria, Podłęże	w parku zabytkowym	Dąb szypułkowy „Książę Mazowiecki”	5,9/22
4.	Gmina Góra Kalwaria, Baniocha	nad stawem w parku zabytkowym	2 klony zwyczajne	2,7 i 3,2/ 20
5.	Podkowa Leśna	ul. Sokola 2	głaz narzutowy – granit „Głaz Władysława Grabskiego”	6,0/1,0
6.	Otwock	ul. Słowackiego 2	Las dębowo sosnowy z bogatą roślinnością runa i stanowiskiem roślin chronionych	0,78 ha

Przykładowy zapis inwentaryzacyjny dla parku zabytkowego

l.p.	lokalizacja	krótka charakterystyka
1.	Błonie, Pass	Park pałacowy typu krajobrazowego z I poł. XIX w. z zachowanymi śladami układu regularnego. Pałac klasycystyczny z lat 1830-35. Powierzchnia około 25 ha. Malowniczo położony, liczne stawy, wartościowy drzewostan liściasty: dęby, graby, lipy, klony, kasztanowce, topole, olsze, jesiony, wiązy oraz pojedyncze okazy modrzewi i świerków. 18 drzew uznano za pomniki przyrody. Obwody ich dochodzą do 350 cm, a wysokość do 35 m. Warty objęcia ochroną pomnikową jest wiąz rosnący przy południowym stawie o wymiarach 2,7/32. Topola biała rosnąca przy lewym skrzydle pałacu jest w złym stanie zdrowotnym, liczne konary martwe i nadłamane.